

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 64 (6781)

● Sestdiena, 1997. gada 30. augusts

● Cena Ls 0,16

Sākas jaunais mācību gads. Latvijai nākotnē būs vajadzīgi izglītoti un radoši cilvēki, uzrunā pedagoģiskajiem darbiniekiem teica Valsts prezidents Guntis Ulmanis

3. lpp.

Rožupē notika kāzu muzikantu saiets. Šogad uz to bija aicinātas arī kāzu mielastu gatavotājas.

● Attēlā: cienastu piedāvā saimniece Raisa Jefimova.

5. lpp.

VĒL ŠODIEN «NOVADNIEKĀ»

▼ Transformatora kļūmes dēļ Preiļu Valsts ģimnāzijā sabojāti vairāki kompjūteri → 2. lpp.

▼ Turpinājums zinātnieka Eduarda Matisāna pārdomām par lauksaimniecības stāvokli Latgalē → 3. lpp.

▼ Par konkursu uzņēmējiem → 5. lpp.

Zemkopības ministrija sola, ka graudus no zemniekiem iepirkšot. Materiālu kopa «Zemnieku vasara»

4. lpp.

PREIĻU PILSĒTAS DOMĒ

■ Jau mēnesi Preiļu pilsētas pašvaldības policijai ir jauns priekšnieks. Par municipālās policijas priekšnieka amata izpildītāju apstiprināts Aldis Džeiriņš, kurš līdz šim bija vecākais kārtbnieks.

Municipālo policiju gaida vēl viena pārmaiņa. Pamatojoties uz VU «Ogre» iesniegumu par atteikšanos ar 1. septembri no veikala telpām Kārsavas ielā 4, šīs telpas 64 kvadrātmetru platībā dome nolēma iedalīt municipālās policijas dienesta vajadzībām kopīgai izmantošanai ar invalīdu biedrības Preiļu filiāli. Ja piemaksās klāt, ogrēnieši gatavi arī metāla režģus pie logiem atstāt.

■ Vairākās Preiļu pilsētas budžeta iestādēs šoziem būs siltuma skaitītāji. Par to deputāti nolēma jau pirms krietna laika: 27. augusta domes sēdē jau konkrēti kļuva zināms, ka siltuma skaitītājus uzstādīs bērnu dārzā Nr.1, «Pasaciņā», Preiļu 1. pamatskolā un Preiļu 2. vidusskolas darbnīcās.

«Pliki» skaitītāji vien izmaksās attiecīgi 360, 410, 500 un 200 latus. Pašvaldības uzņēmuma «Siltums» direktors Aivars Pizelis deputātiem solīja, ka tie esot vienkārši apkalpošanā un darbībā. Paredzams, ka septembra pirmajās dienās skaitītāji būs klāt un tiks pilnībā uzstādīti līdz oktobra sākumam.

■ No piešķirtajiem ceļu fonda līdzekļiem nolēmts 400 latus izmantot Liepu ielas seguma remontam (no parka līdz apbraucamajam ceļam). Par šīs ielas sliktu stāvokli bieži sūdzas automašīnu īpašnieki, kuri brauc uz garāžām. Darbu veikšanai paredzēts noslēgt līgumu ar Preiļu 24. ceļu pārvaldi.

Liepu iela tika izvēlēta tāpēc, ka 400 latu ir pārāk maz, lai saremontētu citas daudz sliktākā stāvoklī esošās ielas, kur nepieciešami vairāki tūkstoši latu.

■ Par Preiļu pilsētas labiekārtošanai ziedotajiem līdzekļiem dome paredzējusi sakārtot vairākus objektus: Turgus laukumu, četru iebraucamo ceļu vietas, sagatavots arī galveno ielu māju krāsojuma projekts, tiks remontēti tiltiņi un soliņi parkā, izstrādāti apzaļumošanas projekti, kā arī izveidotas dažādas norādnes.

■ Pēdējā laikā pilsētā vairojas nelikumīgas celtniecības gadījumi. Lai tos novērstu, vajadzīgs būvinspektors. Tāpēc domes deputāti nolēma izdarīt izmaiņas domes štatu sarakstā un papildināt to ar būvinspektora vienību. Līdz jaunajam gadam tā būs pusslodze.

■ No domes rezerves fonda tiks apmaksāts mūzikas skolas zāles remonts, ko veica Preiļu SCO. Nācās remontēt ne tikai satecējušās zāles sienas, bet arī jumtu, ko pirms diviem gadiem sabojāja bezdarbnieki, kuri tur bija uzsūtīti noskaldīt saaugušās lāstekas un ledus klučus. Toreiz skaldīja pamatīgi.

L.Kirillova

Konference par ģimenes medicīnu

Baltijas valstu 2. ģimenes medicīnas konference, kas notika 22.-23. augustā Lielupē, bija plaši pārstāvēta. Piedalījās medicīnas darbinieki, psihologi un citu profesiju pārstāvji no Lietuvas, Igaunijas, Dānijas, Zviedrijas, Somijas, Norvēģijas un, protams, arī no Latvijas. No Preiļu rajona konferencē piedalījās Gita Džeriņa — Preiļu slimnīcas galvenā ārsta vietniece, kura nupat ir arī akreditēta par ģimenes ārsti, un Margarita Krole — ģimenes ārste no Galēniem.

Konferencē tika apskatīti ar mūsdienu ģimenei saistītie jautājumi — ģimenes plānošana, ģimenes ārstu prakses iespējas Latvijā, ģimenes medicīna Latvijā, fiziskās aktivitātes ietekme uz vispārējo veselības stāvokli, kā arī bija vairākas lekcijas par tuberkulozes agrīno diagnostiku, akūtu respiratoro infekciju ārstēšanas stratēģijas izmaiņām, ēšanas režīma ipatnībām pusaudžiem un daudzas citas.

Interesanti bija dzirdēt, ka arī Dānijā ir līdzīgas problēmas kā pie mums: par daudz ārstu valsti; pārāk daudz slimnīcu, pārāk daudz gultas vietu slimnīcās; daudzas slimības, kuras var ārstēt ambulatori, tiek ārstētas stacionāros.

Dānijā primāro veselības aprūpi veic vispārējās prakses ārsti, mājas medicīnas māsas un sociālās aprūpes māsas. Tur ir brīva ārstu izvēle, ņemot vērā ģeogrāfisko izvietojumu — laukos 10 km, pilsētā 5 km rādiusā. Sadarbību starp vispārējās prakses ārstiem un slimnīcām vada koordinatori, līdz ar to tiek novērsta pacientu ceļošana no viena ārsta pie otra vai starp slimnīcām.

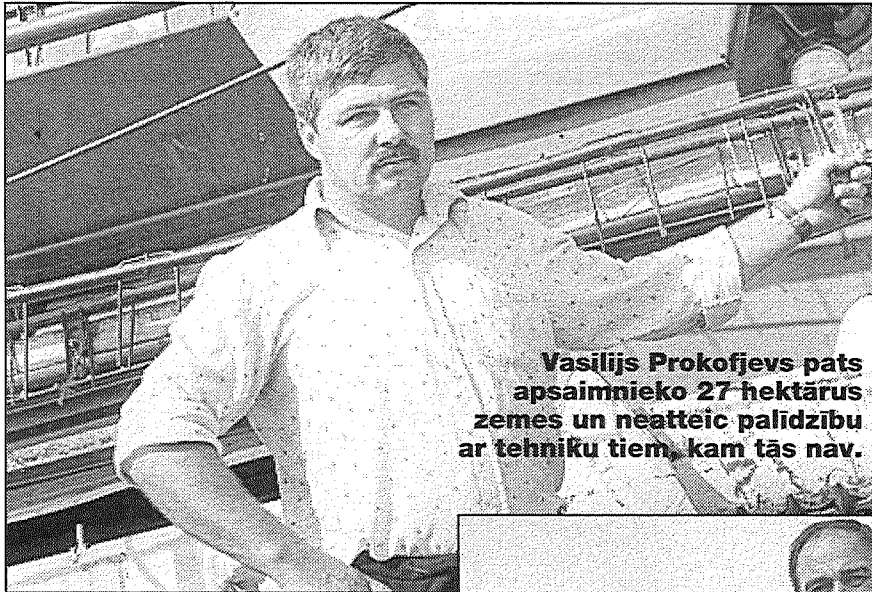
Par ģimenes medicīnu Latvijā stāstīja ārsti A.Lasmanis un L.Kozlovskā. Latvijā strādā 600 ģimenes ārstu. Ir nepieciešams izveidot ārstu prakses Latvijas teritorijā, taču pastāv grūtības: ārstu prakšu reģistrs sāks darboties tikai ar 1998. gada janvāri; koordinācijas trūkums starp dažāda līmeņa medicīnas iestādēm; juridisko un ekonomisko zināšanu trūkums ārstiem; nav iespējams saņemt ilgtermiņa kreditus prakses uzsākšanai.

Ārstu prakses būtu par 50% racionālākas, jo nav jāuztur administrācijas aparāts utt. Ir grūti piesaistīt laukos vispārējās prakses ārstus, slikto ceļu un infrastruktūras dēļ ārsti spiesti daudz strādāt un sniegt plašāku medicīnisko palīdzību kā pilsētās strādājošie ārsti. Daudzas lauku pašvaldības apmaksā pilnīgi vai daļēji ārstēšanas stacionārā, taču ārstēšanas ambulatoriski parasti neapmaksā, bet ārstēšanās ambulatoriski ir dārgāka (jāmaksā par ārsta apmeklējumiem, medikamentiem, injekcijām, fizioprocedūram, masāžu u.c.).

Nosacījumi, lai attīstītu ārstu prakses laukos, būtu: ilgtermiņa valsts kredīti; jāmaina finansēšanas sistēma — no punktu sistēmas jāpāriet uz jauktu.

Šī konference Lielupē bija noorganizēta labā līmenī, arī to jāpateicas Latvijas ģimenes ārstu asociācijai. Starplaikos varēja iepazīties ar pazīstamu firmu kā «Roche», «Grindex», «GlaxoWellcome», «Orion», «Servier» u.c. ražotajiem medikamentiem. Divās dienās tika iegūts daudz vērtīgu atziņu un informācijas. Gribētos novēlēt, lai mūsu valstī būtu daudz stipru ģimeņu un par to veselību rūpētos zinoši, atsaucīgi, saprotoši ģimenes ārsti.

Margarita Krole,
ģimenes ārste Galēnos

Vasilijs Prokofjevs pats apsaimnieko 27 hektārus zemes un neatteic palīdzību ar tehniku tiem, kam tās nav.

Dārzeņu kvotas paliek neizpildītas

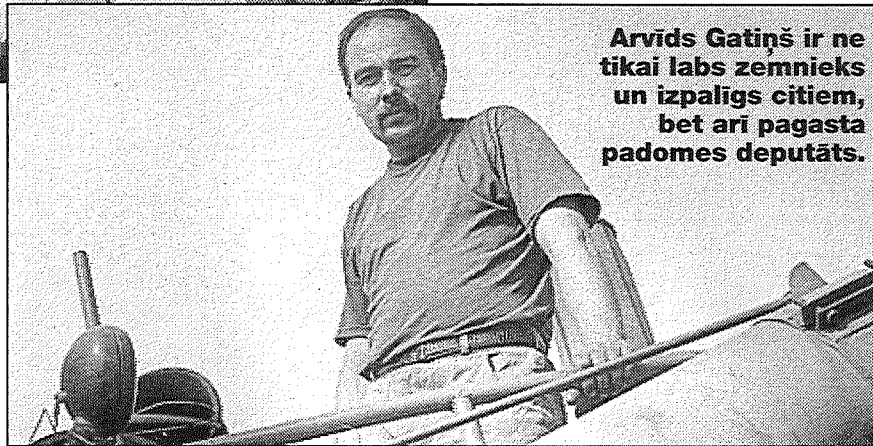
Zemkopības ministrija paziņojusi, ka šogad Latvija atkal neizpildīsot dārzeņu eksporta kvotas. Visvairāk pietrūkstot kāpostu, kā arī citu dārzeņu, kas pavisam labi aug mūsu dārzos.

Ja eksporta kvotas netiek izpildītas vienu, otro, trešo gadu pēc kārtas, tad ātri var pienākt laiks, ka Latvijai tāda iespēja eksportēt dārzeņus vispār būs liegta.

Viss būtu skaidrs, ja tikai zemnieki rudenī zinātu, kur likt savās nelielajās saimniecībās izaudzētos kāpostus, burkānus un citus dārzeņus. Bet parasti viņiem ir lielas problēmas ar realizāciju.

Lauksaimniecības konsultāciju biroja vadītāja S.Dreijere izteica viedokli, ka neizdarību sākums meklējams ministrijā. Acīmredzot, kāds no augstākiem vai zemākiem ierēdņiem par dārzeņu eksporta iespējām ir gluži vienkārši aizmirsis. Ar piena produktu eksportu Eiropas kvotu ietvaros taču problēmu nav, ja nu vienīgi tās varētu būt lielākas. Atšķirībā no dārzeņu audzētājiem piensaimnieki ir apvienojušies, un tas palīdz pozitīvi risināt kopīgās problēmas.

L.Kirillova

Arvids Gatiņš ir ne tikai labs zemnieks un izpalīgs citiem, bet arī pagasta padomes deputāts.

5 tūkstoši latu jau ir, vēl 100 tūkstošus vajag

Preiļu pilsētas kultūras nama remontam pašlaik tiek tērēti 5 tūkstoši latu, kas saņemti no akcīzes un azartspēļu nodokļa.

Jau jūnijā, kad Preiļu kultūras nama darbinieki atcerējās bēdīgi slaveno pirms diviem gadiem notikušo jumta sabrukšanu, notika krasas pārmaiņas rajona kultūras nama liktenī. Samērā garu pārrunu rezultātā tika parakstīts līgums par to, ka rajona padome nodod kultūras namu pilsētai kopā ar visu kustamo un nekustamo mantu.

Preiļu domei tagad uzkrata pamatīga nasta plecos. Nu tā kļuvusi par pieciem tūkstošiem latu vieglāka, jo no republikā iekasētā akcīzes un azartspēļu nodokļa iedalīta naudiņa arī Preiļu kultūras «pils» remontam.

Par šo naudu dome noslēdza līgumus ar pašu sabiedrību «Preiļu SCO» par kultūras nama fasādes dekoratīvā apmetuma veikšanu un jumta rekonstrukcijas pabeigšanu (ūdensnoteku uzstādīšanu). Līdz ar to būs pabeigti kultūras nama remonta āra darbi.

Kā saka paši kultūras nama darbinieki, tā ir tikai aisberga redzamā daļa, jo iekšpusē rekonstrukcijai nepieciešami vēl 100 tūkstoši latu.

L.Kirillova

Ģimnāzijā apakšstacijas transformatora kļūmes dēļ sabojāti vairāki kompjūteri

Šis nepatīkams Preiļu Valsts ģimnāzijas gadījums 26. augustā ap pulksten 12.30. Kā «Novadnieku» informēja ģimnāzijas direktora vietnieks Juris Erts, informātikas kabinetā šajā laikā ar datoriem strādājuši audzēkņi un vairāki pedagogi, viņi gatavojuši skolas avīzes pirmo numuru jaunajam mācību gadam.

«Ap pusvieniņiem pēkšņi «pazuda» elektrība. Nekā neparasta šajā faktā nesaņemam, jo tā gadās diezgan bieži un bez jebkādiem brīdinājumiem. Mēs gaidījām, kad strāvas padeve atjaunosies. Pēkšņi sāka dzirkstēt datoru korpusi. No monitoriem parādījās dūmu mutuļi.

Laimīgā kārtā kabinetā bija trīs pedagogi, kompjūterus steidzīgi atvienojām no tīkla. Bija tāda sajūta, ka visa ēka dun un rūc, pat vadi vibrēja. Izsaucām Preiļu elektrisko tīklu rajona montierus. Viņi ieradās operatīvi, pārbaudīja skolā drošinātājus, spriegumu tīklā (tas izrādījās paaugstināts). Vainu sāka meklēt ārpus ģimnāzijas.

Izrādījās, ka kļūme gadījās apakšstacijas transformatorā, kuru pēc tam gan novērsa. Toties mums radās zaudējumi,» «Novadnieka» korespondentei stāstīja Juris Erts. «Runa nav tikai par materiālajiem zaudējumiem, bet arī par to, ka visu dienu nevarējam turpināt darbu, ka bērni bija satraukušies un pārdzīvoja.»

Preiļu Valsts ģimnāzijas direktors Jānis Eglītis informēja, ka 26. augustā skolā strādāja zaudējumu novērtēšanas komisija, kuras sastāvā bija «Latvenego», ģimnāzijas pārstāvji un pieaicināts neatkarīgs

eksports. Aprēķinātie tiešie zaudējumi sasniedz 200 latus.

J.Eglītis uzsvēra, ka desmit gadu laikā kopš strādājis ar datoriem, nekas tik ārkārtējs nebija gadījies. Audzēkņi ir informēti par visām kļūmēm, kas var būt ar kompjūteriem, bet nekādas avārijas līdz šim nav bijušas.

Par notikušo savu viedokli izteikt lūdzu arī Preiļu elektrisko tīklu rajona priekšnieku Pēteri Vosorovu. «Neuzskatu, ka būtu noticis kas ārkārtējs, par ko jāsaņem ažiotaža. Sadega transformators, kas atrodas «Turības» tirdzniecības bāzes teritorijā. Tas ir noņemts, bet remonta laikā noskaidrosim, kas bija par iemeslu avārijai.

Patiesību sakot, transformatori bojājas dūciem, ne tikai pilsētā, bet pa visu rajonu. Un iepriekš mēs nevienu nevaram pabrīdināt...

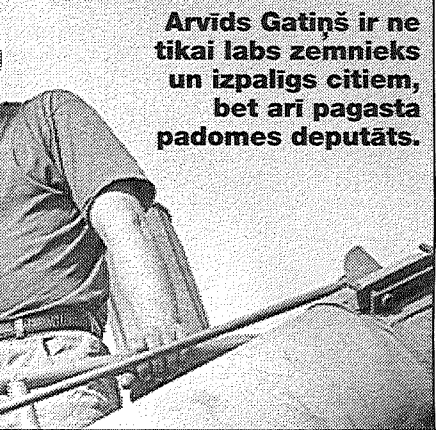
Uzskatu, ka daudzos gadījumos arī kompjūteri, kuri tagad ir gandrīz visās iestādēs un organizācijās, nav uzstādīti īsti pareizi. Ja ir pareiza aizsardzības sistēma, datoriem nebūtu jāsadeg. Taču mūsu speciālisti spriež, ka drošinātāji kompjūteros, kuriem būtu pirmajiem jāreaģē, izdeg pēdējie. Tāpēc arī cieš tehnika.

Ja runājam par mums adresētajiem pārmetumiem, ka elektrību bieži atslēdz bez brīdinājumiem, būšu ļoti pateicīgs tiem, kuri man pateiks priekšā, kā operatīvi brīdināt visus patērētājus. Ar lielākajiem patērētājiem, ar kuriem mums noslēgti līgumi, sazināties telefoniski. Bet

Palīdz novākt labību

Rajona pagastos ir vīri, kas labības novākšanā gatavi nākt talkā tiem, kam savas tehnikas nav, — pirmām kārtām pensionāriem un piemājas zemes apstrādātājiem. Preiļu pagastā novākt graudaugus citiem palīdz Arvids Gatiņš, kurš, kad ieradāties, bija tikko nopļāvis Martas Golubevas lauku un devās nokult miežus. Savukārt Galēnu pagastā savu atbalstu citiem neliedz Vasilijs Prokofjevs, kuram ir gan savs traktors, gan komnains. Viņš jau palīdzējis nopļaut labību Borisovkas zemniekiem un todiensposā palīgos Leščinsku sādžas pensionāriem.

J.Silicka teksts un foto

Arvids Gatiņš ir ne tikai labs zemnieks un izpalīgs citiem, bet arī pagasta padomes deputāts.

5 tūkstoši latu jau ir, vēl 100 tūkstošus vajag

Preiļu pilsētas kultūras nama remontam pašlaik tiek tērēti 5 tūkstoši latu, kas saņemti no akcīzes un azartspēļu nodokļa.

Jau jūnijā, kad Preiļu kultūras nama darbinieki atcerējās bēdīgi slaveno pirms diviem gadiem notikušo jumta sabrukšanu, notika krasas pārmaiņas rajona kultūras nama liktenī. Samērā garu pārrunu rezultātā tika parakstīts līgums par to, ka rajona padome nodod kultūras namu pilsētai kopā ar visu kustamo un nekustamo mantu.

Preiļu domei tagad uzkrata pamatīga nasta plecos. Nu tā kļuvusi par pieciem tūkstošiem latu vieglāka, jo no republikā iekasētā akcīzes un azartspēļu nodokļa iedalīta naudiņa arī Preiļu kultūras «pils» remontam.

Par šo naudu dome noslēdza līgumus ar pašu sabiedrību «Preiļu SCO» par kultūras nama fasādes dekoratīvā apmetuma veikšanu un jumta rekonstrukcijas pabeigšanu (ūdensnoteku uzstādīšanu). Līdz ar to būs pabeigti kultūras nama remonta āra darbi.

Kā saka paši kultūras nama darbinieki, tā ir tikai aisberga redzamā daļa, jo iekšpusē rekonstrukcijai nepieciešami vēl 100 tūkstoši latu.

L.Kirillova

NOVADNIEKS

Redaktors Pēteris Pizelis

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī. Reģistrācijas apliecība nr. 000701018. Dibinātājs un izdevējs — SIA «Novadnieks». Redakcija. Direktore Tamāra Elste. Izdevēja un redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301. Tālrunis 22059 (redaktoram un SIA direktoriem), 22305 (reklāmas un sludinājumu pieņemšanai), 22154, 21996 (korespondentiem). Fax 21759. Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Ofsetiespiedums. Viena uzsk. iespiedloksne. Metiens 4630. Pasūtījuma indekss 3033.

Tūlīt sāksies jaunais mācību gads, un jūsu domas aizņemas ar daudziem svarīgiem pasākumiem, darāmiem darbiem. Tomēr kopīgi padomāsim par to gaisotni, kas ietver sevi 1997. gada 1. septembri.

Nedaudz atskatīsimies uz aizvadīto mācību gadu. Izglītības iestāžu absolventi ieguvuši ne tikai dokumentu par skolu beigšanu, bet arī prasmes un iemaņas praktiskajai dzīvei. Ar katru gadu skolēniem veidojas un nostabilizējas sava vērtību sistēma un attieksme pret notiekošo.

Arī skolotājiem katrs mācību gads liek izdarīt secinājumus par paveikto un nonākt pie jaunām, radošām idejām tālākajam darbam. Tā tas arī notiek, neskatoties ne uz ko. Ne uz politiskajām un valdības «masku ballēm», kur katrs mēģina atklāt otrā «isto» seju, ne uz neizdarībām un nemākulībām, kas tiek maskētas ar skaļiem lozungiem un tukšām, nekam nevadzīgām reformām.

Skolas dzīve neapstājas ne mirkli, nu pat valdību krīzes un maiņas ir kļuvušas tikpat parasta parādība kā diennakts maiņa. Žēl tikai, ka parādās tādi valdības lēmumi un gatavošanas Saeimas balsojumi, kas var iedragāt stabilāko sistēmu mūsu valstī, proti, «vecāki — skolēni — skolotāji — skola». Un kā lai neuztraucas, ka gada garumā mums liek vārdu kopas «skolu tīkla optimizācija», «pagastu ekonomiskā apvienošana» saprast kā mazo skolu slēgšana...

Valsts prezidents savā uzrunā pedagoģiskajiem darbiniekiem augusta konferencē tomēr atgādināja, ka «mēs nedrīkstam kultivēt ideju par skolu samazināšanu vai likvidēšanu». Bet ko lai domā, ja visi iepriekšējie un arī pēdējie Ministru kabineta noteikumi par pedagoģisko darbinieku algām un piemaksām pierāda

Kā katru gadu, arī šogad augusta beigās skolu valdes izveidotās komisijas pārbaudīja skolu gatavību jaunajam mācību gadam.

Trešdien skolu valdes inspektore Dz.Šmukste, grāmatu fondu metodiķe M.Šķestere, pirmsskolas speciāliste N.Stauža, celtniecības, remontu un saimnieciskās apkalpošanas grupas vadītājs A.Maceikevičs, Latgales novada reģionālās valsts darba inspekcijas pārstāvis J.Skrinda vērtēja Aglonas pusē skolas.

Vienmēr izskatās, ka līdz mācību gada sākumam skolas sakopšanas, remontdarbus nevar pabeigt, bet kaut kādā mistiskā veidā tas tomēr izdodas. Arī šoreiz skolās vēl tika steigti pēdējie darbi, taču redzams — līdz 1. septembrim visi būs «uz stripas». Komisijas secinājumi — visas apmeklētās skolas ir tiesīgas uzsākt darbu.

Dz.Šmukste atzina, ka šajās mācību iestādēs skolotāju kolektīvi ir darījuši visu, kas no viņiem atkarīgs. Esot prieks, ka skolās, neskatoties uz dažādajām problēmām, valda necerēts optimisms un cerību pilna gaisotne.

Piebildīšu, ka pedagogi mūsu skolās ir plaša profila speciālisti. Pašsaprotama parādība ir tas, ka viņi ne tikai sniedz zināšanas, veic pedagoģisko darbu, bet arī ir apguvuši apkopējas un krāsotāja iemaņas.

Lauku skolām ļoti svarīga ir sadarbība ar pagastu. Rušonas pagastskolas direktore Janīna Šelegoviča attiecības ar pagasta padomi vērtē ļoti pozitīvi. Viņa nekad neesot saņēmusi noraidījumu saviem lūgumiem. Sadalot līdzekļus, skola netiek «apdalīta», pagasts dod autobusu ekskursijām, braucieniem uz sacensībām.

Šogad apsolīts sagādāt mācību piederumus bērniem no ģimenēm, kur ir slikti materiālie apstākļi. Direktore teica, ka ar cerību skatīties nākotnē palīdz tas, ka skolā

Valsts nākotne ir izglītoti un radoši cilvēki

pretējo. Valstī tiek aprēķinātas vidējās summas, kas pienākas pedagogam par viena skolēna izglītošanu. Latgales reģionā ir daudz mazo skolu, tāpēc viens audzēknis mums izmaksā dārgāk. Lai izlīdzinātu finansējumu uz vienu bērnu, Ministru kabinets palielina algu fondu «taupīgajiem» rajoniem, kuros tūri objektīvi nav klašu, kur skolēnu skaits mazāks par 15 (Rīgas rajons, Valmieras, Kuldīgas u.c.). Tā visa rezultātā arī no valsts solītajiem un iedalītajiem 3,7 miljoniem latu izglītības iestāžu darbiniekiem līdz mums nonāks labi ja 2 lati katram pie tā jau niecīgas mēnešalgas.

Tas nebūtu vienīgais veids, kā valdība (varbūt nemaz negribēdama to darīt) apgrūtinā mazo skolu pastāvēšanu. Nevienam nav noslēpums, ka ar katru gadu pašvaldību budžeta daļa valsts kopējā budžetā tiek samazināta. Tajā pašā laikā pašvaldībām tiek uzlikti aizvien jauni un jauni pienākumi. Tas vēl nebūtu viss. Pašvaldībām ieņēmumos valsts prognozē tik lielus skaitļus, kurus iekasēt nodokļu veidā burtiski nav iespējams. Kā lai uztur skolas?

Sarunā ar pašvaldību vadītājiem kāds pagasta saimnieks man teica, ka, lai cik grūti mums nebūtu, skolu mēs neslēgsim, jo nevar naudas izteiksmē novērtēt mūsu nākotni. Mēs izturēsim, skolas būs un pastāvēs, un ticība tam būs tā, kas uzlabos arī demogrāfisko situāciju.

Protams, ir grūti, un no tā, ka likumā ierakstīts, ka mums ir bezmaksas izglītība, mums vieglāk nekļūst, kad mēs no saviem paplaņajiem maciņiem ziedojam naudiņu skolas izdzīvošanai, savu bērnu izglītošanai, nākotnei. Atliek cerēt, ka par to nopietni sāks domāt arī valdība.

Atgriežoties no filozofiskām pārdo-

mām pie realitātes, — īsumā par galvenajiem jauninājumiem šajā mācību gadā. Pamatskolās tiek ieviests jauns mācību priekšmets «Sabiedrības zinības», kurā kā obligāts 8. klasē plānots kurss «Ievads ekonomikā», bet 9. klasē — «Civilizācijas». Bioloģijas stundas 5. klasē ir jāizmanto «Veselības mācībām» (1-2 stundas nedēļā). Lai veicinātu skolēnu izzināšanu prieku un mācību darba motivāciju, saistot teorētiskās zināšanas ar reālo dzīvi, ir nepieciešams skolās rosināt skolotāju sadarbību starppriekšmetu problēmu risināšanā. To var īstenot, izmantojot «Vides izglītību» kā starppriekšmetu tēmu.

Ar šo mācību gadu pamatskolā kā viena no svešvalodām jāpiedāvā angļu valoda, bet ar 1998./99. gadu angļu valoda tiks noteikta kā pirmā svešvaloda. Protams, būs skolās problēmas ar attiecīgiem skolotājiem, jo jau pašreiz angļu valodas speciālistu skolās trūkst. Konsekventi turpinās pāreja uz izglītību valsts valodā.

Lai gūtu sekmes audzināšanas darbā, ir jāpāriet no pašlaik skolās dominējošās orientācijas — «zināšanu uzkrāšana» — uz virzību, kā cilvēkam «kļūt pašam par sevi» un kā cilvēkam iemācīt spēju dzīvot kopā ar citiem.

Novēlot panākumus, izturību, sekmes jaunajā mācību gadā vecākiem, skolēniem, pedagogiem, visiem, kuri veicina izglītības attīstību, atgādināšu Valsts prezidenta teikto: «Valsts nākotne ir izglītoti un radoši cilvēki. Ieguldot enerģiju un līdzekļus jaunajā paaudzē, mēs nodrošinām demokrātisku sabiedrību un stabili valsts attīstību nākotnē, bet nākotne ir tepat — rīt, parīt un aizparīt.»

Andrejs Zagorskis,
skolu valdes priekšsēdētājs

Vai mūsu skolas gatavas uzsākt jauno mācību gadu?

ir radošs, strādīgs, draudzīgs kolektīvs.

Arī Jaunaglonas lauksaimniecības skolā jūtama enerģiska, darbīga atmosfēra. Skolas direktors domā — kamēr audzēkņi būs, šī mācību iestāde pastāvēs. Te tiek aktīvi domāts arī par nākotnes plāniem. Šogad izveidotas 10 grupas, kurās ir aptuveni 28-29 audzēkņi. Sešas ir apvienotās grupas. Tajās kopā mācās zēni un meitenes. Pastāv izvēles iespējas: zemkopis un lauku māju saimniece; mājamatniece un mājasaime; mācīts lauku strādnieks un strādniece. Vēl var apgūt mehāniķa, zemessarga — remontatlēdznieka un pavāra arodus. Pastāv triju līmeņu (divgadīgā, trīs un četrgadīgā) apmācība.

Galvenās grūtības, kas radušās: grāmatu trūkums (tieši speciālo priekšmetu grāmatas), nepieciešami svešvalodu pasniedzēji, militārās apmācības speciālisti, arī mākslinieciskās pašdarbības vadītājs. Pagājušajā gadā skolā izveidota datorklase. Katru gadu aktīvi darbojušies pašdarbības kolektīvi. Ļoti pozitīvi un atzinīgi vērtējams tas, kas ir saglabājies pašiem savs muzejs, kurā glabājas vērtīgi un interesanti materiāli par skolas vēsturi un Aglonas novadu.

Arī Aglonas internātgimnāzijā gatavojas jaunajam darba cēlienam. Internāts vēl pašlaik tapšanas stadijā, tā pirmo stāvu paredzēts izbūvēt un pielabot pa gadu. Runājot par skolotāju kolektīvu, nav angļu valodas speciālista un ir neskaidra situācija ar pirmajām klasēm, — trūkst divu bērnu, lai varētu izveidot divas klases. Pedagogi uzskata, ka šie klašu dalījuma (skolēnu skaita ziņā) nosacījumi nav pārdomāti, it īpaši mazākām skolām. Grāmatu fondu metodiķe M.Šķestere atzīmēja, ka skolas bibliotēkā ir bagātīgs grāmatu klāsts.

Aglonas vidusskolas direktors F.Puņņa-

kova apmierināts ar paveikto: viss ir kārtībā. Galvenais, ka netrūkst mācību priekšmetu speciālistu. Skolā strādā pieci maģistri. Skolēnu skaits šogad mazliet samazinājies — no 325 līdz 316, taču ir pietiekami liela gan pirmā, gan desmitā klase. Skolā ir divi informatikas kabineti.

Remonts kabinetos veikts tik lielā mērā, cik līdzekļu saziņoja paši vecāki. Pagasta iedalītos līdzekļus direktors nolēmis taupīt sporta zāles celtniecībai. Skolā turpināšot paplašināt sporta tīklu (būs dejas, ritmikas, veselības mācības stundas).

Īpašs 1. septembris būs Ārdavas pamatskolā. Tai beidzot ir jauns jumts. Sakarā ar to, ka skolas jumts bija avārijas stāvoklī, otrs stāvs bija slēgts. Šovasar jumts ir salabots un skolā veikts remonts. Direktore atzīst, ka pēdējās dienas bijušas saspringtas, — skolotāji strādājuši no rīta līdz vakaram, jo tikai nesēn aizbraukuši celtnieki. Taču visi esot gandarīti un patiesi priecīgi, jo vairāk nebūs jāmokās šaurajās telpās. Plašāks būs arī internāts. Te ir arī patīkams estētiskais noformējums. Skolā mācīsies 60 skolēni.

Aizkalnes pamatskolā visi darbi, sagaidot komisiju, jau bija paveikti. Viss rūpīgi sakopts un padomāts, lai bērni justos ērti un mājīgi. Skolas direktore atzina, ka sadarbība ar pagastu esot ļoti veiksmīga. Skolotājus mazliet uztrauc tas, ka samazinās skolēnu skaits un, skatoties Latvijas mazo lauku skolu nākotnē, perspektīvas nav pārlicināšas. Esot reāli jādomā par naudas līdzekļiem, — mākslīgi pastāvēt tās nevarēs.

Taču pašlaik ir darīts viss, lai šajās skolās skanētu 1. septembra zvans un pulcētos skolēni.

Inese Pastare

Ekonomisko zinātņu doktora Eduarda Matisāna vadībā, piedaloties 28 zinātņu doktoriem un profesoriem, izstrādāta valsts nozīmes programma «Latgales ekonomiskās un sociālās attīstības optimizācija», kuras apspriešana paredzēta 12. septembrī Aglonā. Eduards Matisāns pirms šīs apspriešanas piedāvā «Novadnieka» lasītājiem savu skatījumu uz Latgales attīstību. Pirmo materiālu publicējam avīzes iepriekšējā numurā.

VIEDOKLIS

Vienoti Latvijai

Jaunāko laiku vēsturē Latgale savu pierību Latvijai apliecināja 1917. gada aprīļa Rēzeknes kongresā. Šai vienotībai Latvijā visos laikos pastāv attīstības kavējumi — reģionālās atšķirības un efektīvās reģionālās politikas trūkums. Zemkopības ministrs A.Rāviņš pamatoti lepojas ar Jelgavas rajona sasniegumiem un norāda uz nepietiekošu Latgales cilvēku saimniecisko aktivitāti Latgales atpazīcības novēršanā.

Esmu gadu desmitiem salīdzinājis savu radu lokā Latgales un Zemgales iespējas, jo sieva man no A.Rāviņa slavētās Zemgales puses. Zemgales lauku cilvēkam vismaz 2-3 reizes lielākas iespējas kā latgāļiem būt turīgam. Tēlaini izsakoties, šī atšķirība vislabāk redzama pirms Jāņiem: A.Rāviņa pusē zāle līdz ceļiem, bet Aglonas pusē līdz potītēm. Visizteiktīgāk šīs atšķirības ir parādījis profesors Boruks grāmatā «Lauksaimniecības reģionālā specializācija un teritoriālais izvietojums Latvijā» (Rīga, 1996. g.). Profesors A.Boruks noskaidrojis: Zemgales saimniecības zemes ražotspēja un realizētās produkcijas vērtība divas reizes, bet nosacītā peļņa 8-9 reizes pārsniedz vidējo līmeni valstī, bet Latgalē zemes ražotspēja ir 1,7 reizes zemāka kā vidēji valstī, un peļņas vietā, diemžēl, galvenokārt pie pašreizējām cenām lauksaimniecības ražošanas ir nerentabla (A.Boruks, 156.-163. lpp.).

Pirmais secinājums: Latgalei vajadzīgi ne tikai pamudinājumi uz saimniecisku rosību, bet, galvenokārt, Latvijas valsts atbalsts šī reģiona pārbūvē tirgus saimniecības apstākļiem. Vidēji Latvijā uz iedzīvotāju ir 1 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, Vācijā ap 0,5 ha, Latgalē tuvu 2 ha uz iedzīvotāju.

Latgalē ir 687,8 tūkstoši ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, no tām 170,1 tūkst. ha jeb 25% netiek apsaimniekota. No pašreiz Latgalē apsaimniekotajiem 517,7 tūkst. ha pie pašreizējām cenām un pašreizējās saimniecības modeļiem rentabli varētu saimniekot uz 50 tūkst. ha. Lai neatkārtotu trešās agrārās reformas kļūdas — izveidojam sīksaimniecības, sagrāvam tehnikas parku un tad paziņojām, ka viss tas derīgs lauku muzejā, nepieciešams ieteikt, ko darīt ar 90% Latgales lauksaimniecības zemju.

Otrais secinājums: Latgalē katrām deviņām no desmit saimniecībām nepieciešami būtiski ražošanas tehnoloģijas un ražošanas virziena pārkārtojumi. Šiem pārkārtojumiem vajadzīgi līdzekļi. Tikai atkarībā no valsts ilgtermiņa reģionālās politikas un atbalsta apjoma varēs noteikt lietderīgos pārkārtojuma virzienus un apjomus.

Ja šī atbalsta nebūs, tad Latgali turpinās atstāt spējīgie lauku uzņēmēji un strādātvaroši strādnieki. Latgalē turpināsies «tukšo telpu» paplašināšanās. Jāatceras, ka bīvi apdzīvotajā pasaulē brīvas telpas ilgstoši nevarēs pastāvēt, sarūkot Latgalei, Latvijas valstiskums būs nopietni apdraudēts.

Nobeiguma vietā. Mēs ceram, ka esam vienoti Latvijai, bet šī vienotība arī prasa ieguldīt darbu un līdzekļus tās nodrošināšanai. Šeit vajadzīga pavisam konkrēta rīcība no valsts ar materiālu un likumdošanas atbalstu, bet no Latgales cilvēkiem — pārdomāts, kvalitatīvs, neatlaidīgs darbs savā un novada labā.

Eduards Matisāns,
zinātnieks

Graudus no zemniekiem iepirkšot — sola Zemkopības ministrija

Vismaz pagājušajā nedēļā Zemkopības ministrijā notikušajā sanāsmē, kurā piedalījās arī Preiļu rajona lauksaimniecības konsultāciju biroja vadītāja Silvija Dreijere, tā savā pirmajā tikšanās reizē ar lauksaimniecības speciālistiem esot solījis jaunais zemkopības ministrs Andris Rāviņš. Viņš arī apgalvojis, ka šogad Latvijā nemaz nesot izaudzēta tik bagāta raža, lai nebūtu, kur graudus likt. Bet kāpēc tadā gadījumā zemniekiem ir problēmas ar labības pārdošanu?

Ministrs arī iepriecinājis visus ar ziņu, ka Zemkopības ministrija nolēmusi kompensēt kredīta procentu likmes (līdz 10 procentiem) kredītiem, ko graudu pārstrādes uzņēmumi ņems, lai varētu norēķināties ar labības piegādātājiem un samaksātu viņiem 50 procentus par realizētajiem pārtikas graudiem. A.Rāviņš arī svēti apsolījis, ka nauda ņemta budžeta ietvaros un tā nekādā gadījumā neesot no subsīdiju līdzekļiem.

Labības kombinātiem ar piegādātājiem jānorēķinās divu nedēļu vai desmit dienu laikā (kā nu kurā vietā). Tas ir pirmais termiņš, kad jāsamaksā daļa naudas par graudiem. Līgumos paredzēts, ka otrais termiņš ir šī gada decembra beigās. Bet galīgais norēķins jāizdara līdz nākamā gada 31. martam.

Kā paskaidroja S.Dreijere, šādi līgumi zemniekiem nu nemaz nav izdevīgi. Viņiem nauda būtu vajadzīga tūlīt, jo ziemāju sēja negaidīs. Un zemnieki patiešām naudu nebūzīs «zekē», bet ars zemi, mēslos, sēs ziemājus. Viņiem šādi atliktie maksājumi ir galīgi neizdevīgi — labības pārstrādes uzņēmumu kreditēšana.

Otra svarīga lieta ir tā, ka par nodotajiem graudiem, par kuriem kombināti nav samaksājuši, finansu dienestiem viss ir skaidrs. Ja reiz produkcija nodota, par to saņemts dokuments — tas ir tavš ienākums un par to jāmaksā peļņas nodoklis un visi pārējie nodokļi arī. Bet reāli naudas taču zemniekam nav?..

Pēc Silvijas Dreijeres domām Latgales puses zemniekiem, kuri labību sēj mazākos apjomos un arī mazāk pārdod, šogad izdzīvot vieglāk. Taču Zemgalē un Kurzemē, kur lielās specializētās saimniecības, daudzi riskēja un ņēma kredītu bankās. Tagad viņi būs «zem ūdens». Finanšu ministrija gan soloties atlikt uz trim mēnešiem pievienotās vērtības nodokļa maksājumus, bet bankas taču nekādus atvieglojumus nedos, tur kredīts jānomaksā termiņā.

Kopējais labības gada patēriņš Latvijā ir 650 tūkstoši tonnu (gan lopbarības, gan pārtikas graudi). Un kopš gada sākuma importēti tikai nepilni 60 tūkstoši tonnu. S.Dreijere pastāstīja, ka pēc zemkopības ministra domām zemniekiem nevajadzētu bažīties, ka graudus nepieņems. Pieņems, tikai ne tagad, bet pēc pāris mēnešiem, teiksim, ziemā, kad labība būšot arī dārgāka nekā tagad.

Var jau saprast gan ministru, gan labības kombinātus, kuri tagad iepērk graudus tikai ar rezervi diviem mēnešiem

uz priekšu. Un šo divu mēnešu krājumu viņi dabūja jau pirmajā plaujas nedēļā. Valdībā runā par valsts rezerves fondu. Loģiski būtu tā, ka brīdī, kad ienāk jaunā raža, šajā fondā nebūtu vispārnie un importētie graudi, bet gan brīvi naudas līdzekļi, par kuriem iepirkt no zemniekiem labību.

Jā, var jau nevest labību uz kombinātiem tagad, bet atlikt to uz vēlākiem rudens un ziemas mēnešiem. Bet tadā gadījumā iekūlums ir jātura, jākalte un galu galā arī kaut kur jāuzglabā. Paju sabiedrība agrofirma «Turība», kā «Novadnieks» rakstīja jau iepriekšējā numurā, tā arī rīkosies, jo viņiem ir kaltes un ir plašas klētis, kur nokulto uzglabāt.

Zemniekam tādu iespēju nav. Viņam nav ne kārtūgas klēts, ne arī lielu latu, lai maksātu par uzglabāšanu kādam citam. Viņam jau tagad un tūlīt vajag naudu, jo bērni jālaiž skolā, zeme jāapar un jāapsēj ar ziemājiem. Kāds varbūt cerēja par saņemto kādu arklu vai citu tehniku iegādāties...

Pēc konsultāciju biroja vadītājas Silvijas Dreijeres domām zemniekiem ir tikai viena izeja — alternatīvs variants kombinātiem, kuri tagad ir privatizēti un nepieder īsti vairs ne valstij, ne zemniekiem (varbūt vienīgi dažiem naskākajiem). Tāpēc kombināti izmanto savu monopolstāvokli un izrikojas, kā pašiem patīk.

Arī ministrijā atzīst, ka zemniekiem tagad vajadzīgas spēcīgākas pozīcijas, lai sāktu diktēt savus noteikumus. Bijušo kolhozu un paju sabiedrību kaltēs un noliktavās taču ir iespējams uzglabāt lielus daudzumus labības. Un to var darīt līdz tam brīdim, kad beidzot labības kombināti paaugstinās iepirkuma cenas.

Kā pastāstīja S.Dreijere, zemkopības ministrs Andris Rāviņš sanāsmes dalībniekus esot mierinājis teikdams, ka no ārzemēm graudi neesot Latvijā ievesti tādos daudzumos, lai pašu audzētais būtu lieks. Un tā neesot nekāda acu aizmāšana, jo visi muitas atvieglojumi labībai jau atcelti un tos neviens netaisoties no jauna piešķirt.

Varbūt gadījumā kaimiņi lietuvieši bijuši aktīvāki un mūsu kombinātos savu labību nodevuši? Nē, tās vis neesot, jo konsultāciju biroja vadītāja pastāstīja, ka pagājušajā nedēļā viņas leisu kolēģi zvanijuši un jautājuši, varbūt Latvijā esot iespējams labību pārdot. Lietuvā burtiski simtiem tūkstošu tonnu graudu neesot iespējams realizēt, ja kombināti labību pieņemot, tad naudu nemaksājot.

Tāda nu pašlaik ir situācija Latvijā labības tirgū. Zemnieki gatavi pārdot, kombinātiem īsti nemaz nevajag. Pēdējos gados arvien biežāk nākas saskarties ar apstākļiem, kuri apliecina, ka par to, lai tauta būtu paēdusi, domā vienīgi zemnieki.

Katru reizi ministri solās, ka nākamgad nebūšanos neatkārtosies. Bet līdz nākamajai reizei krēslā sēž jauns ministriņš un rīkojas pa savam. Tikai zemnieks atkal muļķa lomā.

L.Kirillova

Problēmas ar ziemāju sēju

Lauksaimniecības konsultāciju biroja agronome Zenta Dūda situāciju ar ziemāju sēju raksturoja kā visai saspringtu. Pie visa vainīgs ieilgušais karstums un sausums. Šoruden vinnētāji būs tie, kuri ziemājiem paredzētos laukus apra jau vasaras vidū. Tagad ar arkliem ielist zemē ir visai problemātiski.

Zemnieki, kuri iegriežas lauksaimniecības konsultāciju birojā, atzīst, ka pašlaik art esot iespējams vienīgi ar K-700. Bet tūlīt arī jāautā, cik tad to septiņsimtnieku rajona zemniekiem ir, cik aršana ar tādu milzeni izmaksā? Normāli art esot iespējams arī ar «Kverneland» arkliem. Bet pie mums pārsvarā izmanto Krievijas ražojumus, kuri bieži lūzt un ātri dilst.

Pirms ziemāju sējas zemei jābūt aparatī un jāatpūšas vismaz divas nedēļas. Zviedru fermeri uzskata, ka laba raža iespējama vienīgi tad, ja ziemāju sēja pabeigta septembra pirmajā nedēļā. Latvijā gluži tik agri nesēj, parasti ķeras pie šī darba septembra otrajā nedēļā. Tāpēc vienīgā cerība, ka beidzot debesis par mums apžēlosies un sūtīs arī kādu mākonīti valgmes.

Lauksaimniecības konsultāciju biroja uzsvēra, ka šovasar zemnieki ziemāju sējai gatavojās nopietnāk nekā citkārt, lielu daļu lauku apstrādājot ar raundapu.

Otra problēma ir tā, ka pēdējā laikā strauji izplatās graudaugu slimības. Piemēram, melnplauka šovasar jo īpaši savairojusies. Iemesls ir iepriekšējo gadu nolaidība vai pašpārliecinātība, ka nekas jau nenotiks, ka sēklu kodināšana ir tikai lieka naudas tērēšana.

Rezultātā labība slima, bet kombināti tādus graudus neņem, arī lopiem tādu

izbarot nedrīkst. Protams, katrs tiesīgs riskēt ar savu mājas ganāmpulku. Var gadīties, ka lopiem nekas nekaitēs...

Toties tagad katru dienu lauksaimniecības konsultāciju birojā atskan četri pieci telefona zvani ar jautājumiem, ko darīt, kur meklēt un kādu kodni izvēlēties. Speciālisti iesaka būt uzmanīgiem un stingri skatīties, kāds ir kodnes derīguma termiņš.

Zenta Dūda pastāstīja, ka zemnieki esot zvanijuši un sūdzējušies par to, ka sēklu iepriekš pirkuši selekcijas stacijās, bet tā vairākos gadījumos izrādījusies slimā. Par katru šādu gadījumu konsultāciju biroja darbinieki lūdz viņus informēt un iesniegt arī dokumentus, lai kopā vainīgos varētu ietekmēt.

Visbeidzot, trūkst jaunu un labu ziemāju šķirņu. Kopā ar SIA «Pūres grauds» lauksaimniecības konsultāciju birojs gatavojas ierīkot demonstrējumu laucīņu, kur tiks izmēģinātas jaunas šķirnes, lai pārbaudītu, kā tās jūtas Latgales apstākļos. Tur precīzi tiks uzskaitīts, cik un kāds mēslojums iestrādāts, kāda raža izdevusies.

Izmēģināt tās pašas šķirnes būs dota iespēja arī kādam no zemniekiem, lai redzētu, kā tās jūtas parastos apstākļos, kādi ir vairumā zemnieku saimniecību. Ja izdosies pierādīt, ka ar pareizu kopšanu un mēslošanu palielināsies ne tikai graudaugu ražas, bet uzlabosies arī graudu kvalitāte, tas būs labākais faktors zemnieku iespaidošanai. Vienreiz taču ir jāpārlicinās, ka labām ražām nepietiek ar to, ka iesēj un novāc, vajadzīgas arī zināšanas.

L.Kirillova

Jauns ziemāju graudaugu sēklu apstrādes preparāts «Panoktīns 35»

Tā kā lielākā daļa graudaugu slimību izplatās ar sēklu, tad to atveseļošanai jāpievērš vislielākā uzmanība, ir jāveic sēklu apstrāde ar fungicīdiem — kodnēm, kas iznīcina visus slimību dīgļus uz sēklām un aizsargā jauno augu pret augsnē dzīvojošiem slimību ierosinātājiem. Ja slimības netiek ierobežotas, slimie augi kļūst vāji, samazinās to izturība pret nelabvēlīgiem ziemošanas apstākļiem. Tādi augi dod mazāku un sliktākas kvalitātes ražu.

Kodņu sortiments Latvijā arvien pilnveidojas, un to izvēle tagad ir plaša. Ziemāju graudaugu kultūrām mums nepieciešami preparāti, kas aizsargātu jaunus augus pret sniega pelējumu, septoriozi un citām sakņu slimībām.

Šim nolūkam firma «Rhone — Poulenc» piedāvā jaunu sēklu apstrādes preparātu «Panoktīns 35», kas efektīvi iznīcina Fusarium sugas sēnes, kuras izraisa sniega pelējumu un ir viens no sakņu puvi ierosinātājiem.

«Panoktīns» jau kopš dīgšanas fāzes augus aizsargā pret slimībām, kas bojā sakņu sistēmu, jaunus stiebrus un lapas. Samazinās risks, ka slimība pāries vārpās. «Panoktīns» palīdz augiem labāk iesakņoties un ātrāk attīstīties, tas neaiztur dīgšanu, kā tas ir pielietojot kodni «Baitānu — universālu». Un vēl viena «Panoktīna» priekšrocība ir tā, ka preparātam ir repelentīva iedarbība. Tas nozīmē, ka izbirušos nokodinātos graudus neuzslāsis putni.

Un beidzot «Panoktīnam 35» piemīt izcila selektivitāte, — tas ir piemērots visām vasaras un ziemas kviešu, rudzu, tritikāles šķimēm.

«Panoktīns» ir kontaktedarbības kodne, tāpēc kodinātos graudus var uzglabāt ilgi, nebaidoties, ka pasliktināsies dīgspēja.

Ziemas rudzu un ziemas kviešu sēklu kodināšanai «Panoktīna 35» deva ir 2 litri uz tonnu graudu. «Panoktīnu 35» var lietot kā koncentrētā, tā arī atšķaidītā veidā. Piemēram, vienas tonnas graudu kodināšanai uz 2 litriem «Panoktīna 35» var pieliet 7-8 litrus ūdens.

«Panoktīna 35» efektivitāte augu slimību ierobežošanā pārbaudīta Skrīveros, LVZZPI «Agra» izmēģinājumos.

Rudzu «Voshod» sējuma «Panoktīna 35» ietekmē sēklu dīgspēja lauka apstākļos palielinās par 8,7%, sakņu puves attīstība samazinās par 77,7%, kā rezultātā graudu raža vidēji divos gados palielinās par 0,57 t/ha.

Ziemas kviešu sējumos «Panoktīna 35» ietekmē sakņu puves attīstība stiebrošanas fāzē samazinās vidēji divos gados par 87,3%, palielinās produktīvo stiebru skaits un graudu rupjums, kā rezultātā graudu raža palielinās par 0,67 t/ha.

Salīdzinājumā ar «Baitānu — universālu» ražas pieaugumā būtisku atšķirību nav.

«Panoktīna 35» priekšrocības salīdzinājumā ar «Baitānu — universālu» vēl var būt gados, kad ziemāju sējas laikā lauka apstākļu dēļ nevar kvalitatīvi sastrādāt augsni un nodrošināt vajadzīgo sēklas dziļumu, jo zināms, ka ar «Baitānu — universālu» apstrādāta sēkla, iestrādāta pārāk dziļi, sadīgst vēlu, tiek izmantots pārāk daudz barības vielu un augs ir novājīnāts. Novērots, ka «Panoktīns 35» neaizkavē sadīgšanu, augi normāli attīstās un ir veselīgi.

«Panoktīns 35» ir pārdošanā Iecavas bāzē un salīdzinājumā ar pārējām kodnēm nav dārgāks.

Gunta Bērziņa,
Dr. agr.
Zemkopības institūts

Kāzu muzikantu sadziedāšanās Rožupē

22. augustā otru gadu pēc kārtas Rožupes pagasta estrādē izskanēja Preiļu rajona kāzu muzikantu saiets. Bija ieradusies arī viesi no Jēkabpils — Kaspars Daniļevičs un «Duets P + A». (Saisinājums. P + A nozīmē Pēteris + Anita.) Pasākumu vadīja Rožupes kultūras nama direktore Valija Vaivode un aktieris Aleksandrs Priževoits.

Lai iedrošinātu muzikantus un radītu skatītājos un klausītājos muzikālu noskaņu, publikas priekšā iznāca folkloras kopa «Flokši un dālija» no Riebiņiem. Tomēr koncerta atklāšanas gods bija uzticēts līvāniešu grupai «Jancis», kura ir muzicējusi 52 kāzās.

Lielākā daļa no 17 saietā spēlējošām grupām, kopām, kā arī individuālajiem izpildītājiem bija piedalījušies jau pirmajā šāda veida pasākumā. Kā jau tādos ikgadējos svētkos pienākas, vienmēr tiek gaidīts pieaugums — gan no muzikantu, gan no skatītāju puses. Jāsaka gan, ka no skatītāju puses tas bija daudz jūtāmāks.

Muzikantu pulku papildināja klāt nākušas grupas, kā Gailīšu pagasta «Nikl» (saisinājums no Nikolajs), Preiļu kapela «Lauri», kuru nosaukums ir salīdzināms ar lauru lapām — bez tām nu nekādi, Līvānu grupa «Pēdējā iespēja» — tas vien jau visu izsaka, kā arī minētie viesi no Jēkabpils.

Muzikanti — tie ir cilvēki, kuri kāzās cenšas uzturēt jautru garu, bet saimnieces rūpējas, lai kāzu viesiem būtu pilni vēderi. Tā ka pateikt, kurš nozīmīgāks, ir ļoti grūti. Bet to necentīsimies noskaidrot, jo tad saimnieču un muzikantu starpā varētu uzliesmot asi strīdi. Tādēļ šīnī saietā sevi reklamēja ne tikai muzikanti, bet arī saimnieces. Katra savu «kulinārijas brīnumu» demonstrējuma, pastāstīja, cik kāzās viņa ir saimniekojusi, netika noklusēti arī interesanti piedzīvojumi par kāpostu zagšanu un vēl šo to.

Kā varēja konstatēt, tad visvairāk kāzās ir saimniekojušas saimnieces no Rožupes — Terēzija Tankovska un Anna Lāce. Strādājot kopā 17 gadus, viņas ir sarūpējušas 73 kāzu mielastus. Bet ir arī tādi gadījumi, kur muzikanti ar saimniecēm strādā kā viena komanda, tātad vieni bez otriem — nekur. Pie tādiem var pieskaitīt Jāni Patmalnieku no Vanagiem, kuru 109 kāzās ir pavadījušas divas saimnieces — Anna Vaivode un Tekla Kasparāne.

Lai notikumu gaitu padarītu vēl interesantāku, bija ieradies Līvānu kultūras nama teātris. Kāzās kā jau kāzās. Tika tēlota aina gan par «pilsētas spindzeli» un viņas daudzajiem pielūdzējiem, kā rezultātā pati palika beša, gan par laulībā nodzīvotiem 50 gadiem, kad tiek svinētas zelta kāzas, gan vienkārši pāritis, kurš nākamajā dienā bija domājis precēties. Viss bija gluži kā dzīvē, jo, kā zināms, — dzīve ir teātris un teātris ir dzīve.

Pēc koncerta aicināju uz sarunu abus tā vadītājus — galveno organizatori un rīkotāju V. Vaivodi un uzlūgto A. Priževoitu. Arvien juzdamiem ierauti ieilgušajā saieta atmosfērā, viņi objektīvi vēl nespēja novērtēt pasākuma izdošanos vai neizdošanos. Bet liec, ka bijis normāli. Protams, daudz kas neapmierināja, tomēr — no kļūdām mācās. Kā pastāstīja V. Vaivode, ar sponsoriem viņiem ir bijušas veikalnieciskas attiecības, proti, kas sponsorēja, tam atļāva tirgoties. Šīnī ziņā sponsori bija vinnējuši. Ļoti liels palīgs esot bijis pats Rožupes pagasts un tā padomes priekšsēdētājs Viktors Kūka, atbalstījuši arī Preiļu rajona padome, A. Priževoits, Vigars Mazurs, IU «Iveta», Jānis Pastars. Kopumā ņemot, — visi ir bijuši ļoti atsaucīgi.

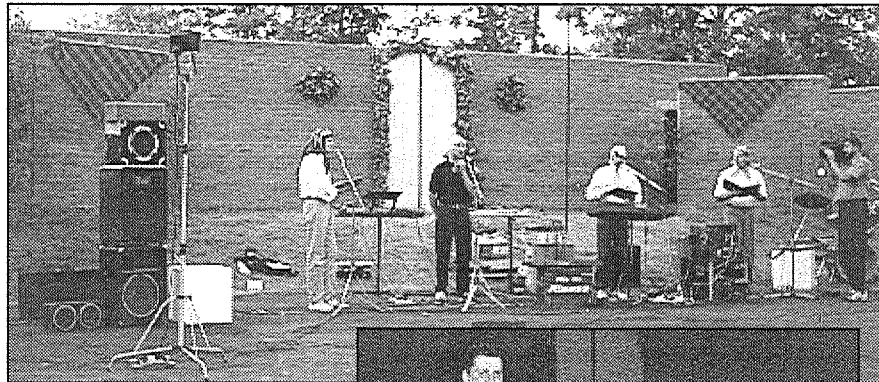
Jautājot, kāpēc jau otru gadu pēc kārtas tieši viņa — Valija — ir pasākuma vadītāja, saņēmu šādu atbildi: «Savas idejas un ieceres ir grūti izklāstīt un uzvelt citam, tādēļ nākas vien pašai darboties.»

Bet kas pamudināja uzaicināt kā otru vadītāju A. Priževoitu? Tie bija bijuši pagasta ļaudis. Tā kā viņš jau vienreiz ir bijis saistīts ar Preiļu rajonu, vadīdams Preiļu rajona dienas Rīgā, A. Priževoits nevilcinoties piekritis vadīt arī šo pasākumu. Kaut gan tādos koncertos ir vajadzīga daudz labāka aparatūra un gaismas, viņš izteica cerību, ka ar katru gadu būtu jābūt labāk.

Tādās pašās domās ir arī Rožupes pagasta padomes priekšsēdētājs Viktors Kūka. Tomēr piebilzdams, ka arī no muzikantiem vēlētos sagaidīt augstāku līmeni. Tā kā muzikanti šajā pasākumā sevi reklamē, V. Kūka uzskata, ka arī viņi varētu kaut ko ziedot, jo tiek daudz muzicēts, tātad — kaut kādai naudaiņai taču jābūt. Ieeja koncertā bija par brīvu skatītājiem, bet ne rīkotājiem. Izmaksas bija lielas. Kādēļ tad netika uzlikta kaut vai minimāla simboliska ieejas maksa? Atbildot uz šo jautājumu, V. Kūka izteicās, ka tad būtu ļoti maz cilvēku, labi, ja 50 varētu saskaitīt. Te bija princips — vai nu par maksu, vai bez tās. Attiecīgi arī būtu noritējis pasākums. To priekšnieks ne lielija, nedz nopēla, izteikdamies: «...jo pasākumu vairāk liela, jo vairāk atrodas kritizētāju.»

Pagaidām šādi kāzu muzikantu saieti notiek vienīgi Preiļu rajonā, bet ar laiku tie varētu paplašināties, ietverot ne tikai mūsu rajonu vien. Ko atliek darīt, lai to veicinātu, — varbūt precēties?

Zanda Reitere
Autores foto

● Grupa «Jancis» no Līvāniem.

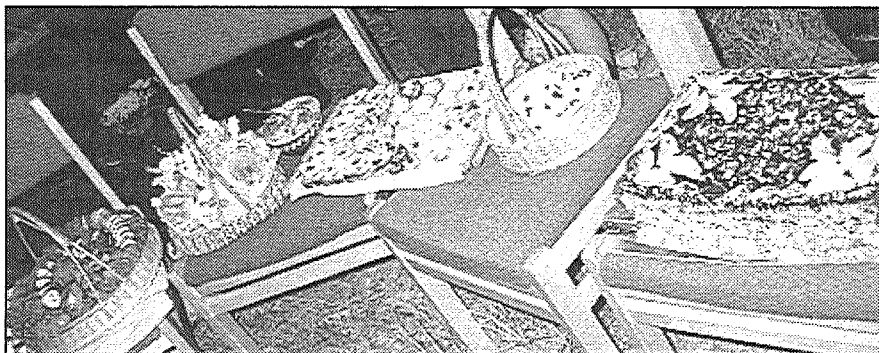
● Jānis Patmalnieks ar saimniecēm.

● Muzicē «Kokoriši».

● Kondranicku ansamblis no Aglonas.

● Saimnieču sagatavotie «kulinārijas brīnumi».

«Vācijas tautsaimniecības prēmija Latvijā»

Prēmijas iecere ir veicināt Vācijas — Latvijas saimniecisko sakaru pozitīvo attīstību un motivēt Latvijas uzņēmumu sadarbībai ar vācu partneriem. Konkurss drīkst piedalīties jebkurš Latvijā reģistrēts uzņēmums, kā arī Latvijas — Vācijas kopuzņēmums, kur Latvijas daļa statūtu kapitālā ir vismaz 70%. Piedalīties drīkst arī sabiedriskās organizācijas, taču tām jābūt nevalstiskām organizācijām.

Kritēriji, pēc kuriem vadoties varētu tikt piešķirta prēmija:

■ inovatīva dizaina produkts ar iespēju to realizēt, t.i., iespējamo sērijveida ražošanu un eksports uz Vāciju;

■ jaunu, sevišķu eksporta produktu izstrāde vai sekmīga esošo produktu pielāgošana Vācijas tirgus

specifiskajām prasībām;

■ sevišķi panākumi produktu kvalitātes uzlabošanā, ieskaitot ražošanas procesu, piemēram, sertificēšana pēc DIN ISO 9002;

■ sevišķi panākumi eksporta apjomu attīstīšanā uz Vāciju, t.i., piemēram, eksporta uz Vāciju kāpinājums;

■ citi īpaši nopelni Latvijas — Vācijas ekonomisko attiecību attīstīšanā, piemēram, sadarbība starp nevalstiskām organizācijām, sadarbība zinātniskajā jomā, divpusēja sakaru attīstība tūrisma jomā u.c.

Konkursā tiek ņemti vērā iepriekšējā gada un prēmijas gada pirmā pusgada rezultāti. Ja uzņēmums ir jaunāks par pusotru gadu, tad ņem vērā rezultātus noteiktā perioda ietvaros.

KONKURSS UZŅĒMĒJIEM

Lai piedalītos konkursā, jāiesniedz:

■ pieteikuma anketa;

■ pamatojoties pieteikumam ar izvēlētā kritērija (izvēlēto kritēriju) aprakstu;

■ informatīvie un reklāmas materiāli par firmu, produkcijas apraksts utt.;

■ atsauksmes un rekomendācijas, ja tādas ir, kas saņemtas no citiem uzņēmumiem, piemēram, no kandidējošā uzņēmuma piegātājiem vai klientiem.

Plašāku informāciju var iegūt, piezvanot 254-22547 vai ienākot Daugavpils novada UAC, Raiņa ielā 27, Daugavpili, līdz 30. septembrim, kur arī saņemsiet visus nepieciešamos dokumentus, ja jūs ieinteresējis šis konkurss, vai Preiļos, rajona padomē attīstības plānošanas nodaļā, tālr. 22235.

Trešdiena, 3. septembris

LATVIJAS TV I		LATVIJAS TV II	
7.30 Rīta bums.	19.45 Ziņas.	17.50 TV veikals.	18.20 Milagrosa. 93. sērija.
8.30 Milagrosa. 93. sērija.	19.50 Rīt, parīt, aizparīt...	18.20 Milagrosa. 93. sērija.	19.00 LTS ziņas.
17.00 Vanadziņš. Īsfilma.	20.00 Glābiet bērņus!	19.00 LTS ziņas.	19.20 Zemgales TV.
17.35 Juniors TV.	20.30 Panorāma.	19.20 Zemgales TV.	19.30 Leļļu namiņš.
18.00 Ziņas.	21.00 I.Kālmāns. Silva.		
18.10 Vizīte.	22.00 Ziņas.		
18.35 Nedēļas vidū.	22.15 I.Kālmāns. Silva.		
18.55 Hamleonu rotaļas. 456. sērija.	LNT		
19.25 Mūzikas laiks.	7.00 Picca TV.		
20.00 Trešā planēta no Saules. 38. sērija.	8.00 Ēna. 3. sērija.		
20.30 Panorāma.	8.50 Dalasa. 262. sērija.		
21.05 Laimes spēle.	9.40 Centrālais parks. 1. sērija.		
21.45 Pretspēks. 4. sērija.	10.30 Dežurējošais eņģelis — Stefānija. 31. sērija.		
22.20 Popkultūras akadēmija.	11.20 Kristīgā programma.		
22.40 Mūzikas kaste.	17.00 LNT ziņas.		
23.00 Nakts ziņas.	17.05 Marijas stāsts. 147. un 148. sērija.		
23.05 Sporta deju koncerts.	18.00 LNT ziņas.		
	18.05 Multiplikācijas filma.		
	18.30 Ģimenes bilde.		
	19.00 LNT ziņas.		
	19.05 Dalasa. 263. sērija.		
	20.00 LNT ziņas.		
	20.30 Rin Tin Tins.		
	20.55 LNT ziņas.		
	21.05 Finansu ziņas.		

Ceturtdiena, 4. septembris

LATVIJAS TV I		LATVIJAS TV II	
7.30 Rīta bums.	20.00 Latvijas Valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa 120. dzimšanas dienai veltītais svīnīgais pasākums Nacionālajā teātrī.	17.40 TV veikals.	18.10 Milagrosa. 94. sērija.
8.30 Milagrosa. 94. sērija.	20.30 Panorāma.	18.10 Milagrosa. 94. sērija.	19.00 LTS ziņas.
17.00 Programma bērņiem.	21.00 Kaimiņi.	19.00 LTS ziņas.	19.20 Vidzemes TV.
17.15 Programma pusaudžiem.	21.00 Kaimiņi. 384. un 385. sērija.	19.30 Leļļu namiņš.	19.45 Ziņas.
17.30 Skolas soma.	21.50 Tas esi tu pats!	19.50 Rīt, parīt, aizparīt...	
18.00 Ziņas.	22.00 Ziņas.		
18.10 Konts.	22.15 Šokējošais šovs.		
18.40 Mans būs mans.	22.55 Tvaiks.		
18.55 Hamleonu rotaļas. 457. sērija.	LNT		
19.25 TV biogrāfija.	7.00 Picca TV.		
19.35 Beverihilsa. 99. sērija.	8.00 Ēna. 4. sērija.		
20.30 Panorāma.	8.50 Dalasa. 263. sērija.		
21.05 Tādi esam.	9.40 Pērkamie pret pērkamajiem. Mākslas filma.		
21.55 Izmeklēšanas nodaļa. 12. sērija.	11.20 Kristīgā programma.		
22.50 100% sports.	16.30 Kristīgā programma.		
23.00 Nakts ziņas.	17.00 LNT ziņas.		
23.05 Gillette.	17.05 Marijas stāsts. 149. un 150. sērija.		
	18.00 LNT ziņas.		
	18.05 Multiplikācijas filma.		
	18.25 Mūsu laiks.		

Piektdiena, 5. septembris

LATVIJAS TV I		LATVIJAS TV II	
7.30 Rīta bums.	20.30 Panorāma.	16.50 TV veikals.	17.20 Milagrosa. 95. sērija.
8.30 Milagrosa. 95. sērija.	21.00 TV Dzintare.	17.20 Milagrosa. 95. sērija.	18.05 LTS ziņas.
17.00 Programma bērņiem.	21.10 Kaimiņi.	18.25 Olimpiskais turnīrs futbolā.	20.20 Leļļu namiņš.
17.25 Programma pusaudžiem.	22.00 Ziņas.		
18.00 Ziņas.	22.15 Japāna: gars un forma.		
18.15 Tavs jurists.	23.00 Marija Grube. Mākslas filma. 3. sērija.		
18.25 Rio. Dok. filma.	LNT		
18.40 100% sports.	7.00 Picca TV.		
18.55 Hamleonu rotaļas. 458. sērija.	8.00 Ēna. 5. sērija.		
19.25 Raimonds Bergmanis — Latvijas stiprinieks.	8.50 Dalasa. 264. sērija.		
19.55 Globuss.	9.40 Meitenes. Mākslas filma.		
20.30 Panorāma.	11.20 Kristīgā programma.		
21.05 Klejotājs. 11. sērija.	17.00 LNT ziņas.		
21.55 Horoskopi, horoskopi...	17.05 Marijas stāsts. 151. un 152. sērija.		
22.15 Liepājas dzintars '97.	18.00 LNT ziņas.		
23.00 Nakts ziņas.	18.05 Kabom Kazom.		
23.05 TV motors.	18.35 Lampu drudzis.		
23.25 Kapeņu stāstiņi. 1. sērija.	19.00 LNT ziņas.		
	19.05 Dalasa. 265. sērija.		
	20.00 LNT ziņas.		
	20.30 Benija Hila šovs.		
	20.55 Coca-Cola vasaras kampaņas izloze.		
	21.00 LNT ziņas.		

ANEKDOTES

Reiz satikušies jaunais krievis, jaunais čukča un jaunais latvietis un strīdas, kas kuram tagad pieder.
— Man pieder sarkans uzvalks un 600. mersedess, — lielās jaunais krievis.
— Bet man pieder sarkanas slēpes un 600 ziemeļbriežu, — čukča atbild.
Jaunais latvietis bēdīgi pašūpo galvu un saka:
— Bet man ir tikai sarkana seja un 600 latu parāds par dzīvokli.

Jaunais krievis brauc ar savu mersedesu. Viņu aptur autoinspektors un liek atvērt bagāžnieku. Jaunais krievis piedāvā 100 dolāru, lai nevajadzētu atvērt. Autoinspektors tomēr pieprasa atvērt. Jaunais krievis sola 1000 dolāru, bet autoinspektors paliek pie sava. Beidzot jaunais krievis saka:

— 10 000 dolāru!
— Ver vaļā, — autoinspektors turpina pieprasīt.
Jaunais krievis atver bagāžnieku, bet tas ir pilnīgi tukšs. Pārsteigtajam autoinspektoram jaunais krievis paskaidro:
— Tu televizoru skaties? Tur ir tāda spēle «Brīnumu lauks». Tu vienkārši zaudēji.

Pastaigājas divi čukčas. Pēkšņi viens iesaucas:
— Re, zemē guļ 10 dolāri.
Otrs paceļ naudas zīmi, apskata un saplēš.
— Kāpēc tu saplēsi desmitnieku, — vaicā pirmais.
— Tas bija viltots. Vai tad tu esi redzējis 10 dolāru naudas zīmi ar divām nullēm?

Jānītis visu laiku nerunā. Piecu gadu

vecumā viņš pēkšņi pasaka:
— Vectētiņš.
Nākamajā dienā vectētiņš nomirst. Tad kādu dienu Jānītis pasaka:
— Vecmāmiņa.
Nākamajā dienā vecmāmiņa nomirst. Bet reiz Jānītis saka:
— Tētis.
No rīta tētis no visiem ilgi atvadās un dodas uz darbu. Vakarā, pamācis mājās, uzzina, ka nomiris kaimiņš.

Indiānis Amerikā atnāk pie šerifa un prasa:
— Kur es varu pārmainīt savu vārdu?
— Šeit. Kā tevī sauc?
— Lidojošais Ērglis Kas Krīt No Debesīm.
— Un kādu vārdu tu esi izvēlējies? — jautā šerifs.
— Plaukš!

Līdz 20. septembrim visās pasta nodaļās un pie lauku pastniekiem var abonēt laikrakstu «Novadnieks» šī gada pēdējam ceturksnim.
Nenokavējiet!

